

A tudományos munka — a tudománypolitikai határozat tükrében

Az egyetemen dolgozó oktatók munkaidejének 50 %-át számítják a tudományos munka végzésére. A tudományos munka végzése azonban nem öncél, vele szemben különböző társadalmi igények vannak. Ezeket az igényeket foglalta össze a Központi Bizottság tudománypolitikai határozata 1969-ben.

Azóta közel öt év telt el, éppen ezért jogos az a felvetés; hol tartunk az egyetemünkön folyó tudományos munkát illetően a tudománypolitikai határozat megvalósításában és milyen területeken kell előrehaladnunk a továbbfejlesztés érdekében. Ezt az értékelést végezte el az MSZMP JATE Pártbizottsága.

Az eredményeket illetően megállapítást nyert, hogy számos területen előrehaladás történt. Ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy kialakultak a kutatási főirányok, s elsősorban ennek keretében folyik a tudományos munka. Ezek a következők: a helytörténeti kutatások a közigazgatással és a vállalatokkal kapcsolatos kutatások, a biológiai aktív vegyületek-, a természeti erőforrások-, a nagymélységű szénhidrogén-előfordulások-, petrolkémiai-, a szilárd testek kutatása, valamint az életfolyamatok szabályozásának-, az ember legkedvezőbb mikro- és makrokörnyezetének kialakítására irányuló kutatások. *Előrehaladás történt a tudományos fokozatok megszerzése területén is.* Jelenleg egyetemünk valamivel több, mint 400 oktatója és kutatója közül 9 akadémikus, 26 doktor, és 97 kandidátus van. A féléves oktatók (38 fő) közül is többen rendelkeznek tudományos fokozattal. Az elmúlt időszakban növekedett a tudományos kutatás anyagi támogatásának mértéke is, ezen belül elsősorban a kiemelt témák támogatásával. A beruházási keretek bizonyos mérvű növekedése, valamint a szerződéses munkákból származó bevételek is részben a tudományos munka anyagi bázisának szélesítését szolgálták. Az is megállapítást nyert, hogy javult az egyetem és az akadémiai intézetek együttműködése, valamint a nemzetközi (testvéregyetemi) kapcsolataink is tartalmasabbakká váltak. A tudományos diákkörökben csaknem 500 hallgató tevékenykedik és tagjai több pályadíjat nyertek országos konferenciákon.

Az eredmények örvendetesei, de a fejlődés mértéke még mindig alatta marad lehetőségeinknek. Éppen ezért — miként erre a pártbizottság rámutatott — az alábbi területeken kell tovább munkálkodni a nagyobb előrehaladás érdekében.

1. Mindenekelőtt **fokozni kell az egyetemen folyó tudományos munka összhangját társadalmi-gazdasági-kulturális célkitűzéseinkkel.** Ez azt jelenti, hogy az országos főirányokkal összhangban levő kutatási témák kialakítására fokozottabban kell törekednünk és növelni kell a felülről elaprózott témák koncentrációját, valamint az alap-az alkalmazott-, és a fejlesztési kutatások között ésszerű arányokat kell kialakítani. Ami pedig az országos főirányokkal közvetlenül nem kapcsolatos témák kutatását illeti, — azokat, amelyek oktatási és nevelési szük-

seleteket szolgálnak, — ezen a területen is igen fontos az egyéni hazai tudományos műhelyekkel való kapcsolat, együttműködés kiépítése. A külföldi tanulmányutakat is jobban összhangba kell hozni a fentiekkel. Mindkét kutatási területtel összefüggésben továbbá **alapvető a kutatómunka értékelése differenciált módokra, az adott tudományos eredmény színvonalának, hatékonyságának megítélése.**

2. **A tudományos kutatómunka anyagi bázisának állandó bővítése mellett biztosítani kell a különböző forrásokból származó anyagi eszközök differenciált elosztását, a tudományos munka hatékonysága, eredményessége mértékének értékelése alapján.** A legfontosabb: az automatikus juttatások gyakorlatának a megszüntetése. Ide sorolandó feladatok még: a tudományos munkához szükséges élő és holtmunka jelenleg nem kielégítő arányának megváltoztatása, az egyes területeken jelentkező kedvezőtlen eszközellátottság fokozatos megszüntetése, a mai igényekkel szorosan összefüggő társadalomtudományi kutatások intenzívebb anyagi támogatása, a külföldi kiküldetések és tanulmányutak differenciált anyagi támogatása, a nagyműszerek beszerzésénél több kutatóintézet igényeinek figyelembevétele.

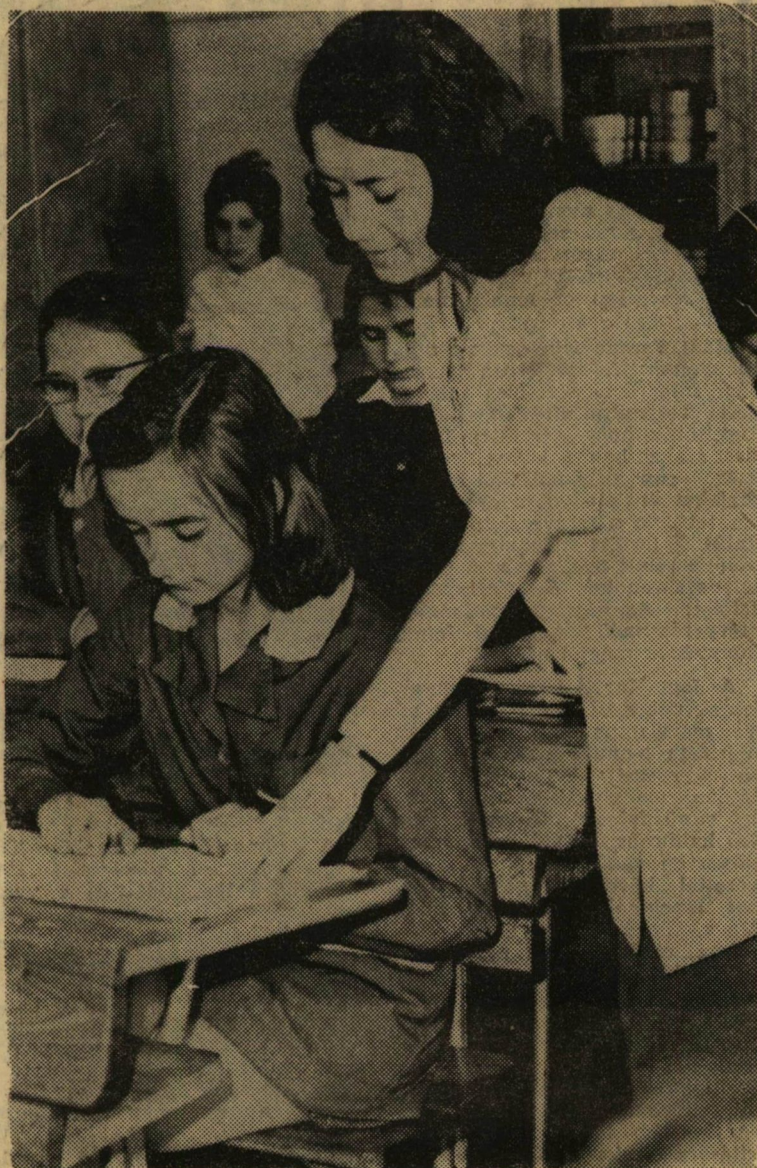
3. **Ami pedig a tudományos kutatómunkát végző személyzetet illeti, fontos feladat az ún. hármass, különösen pedig a politikai és az ideológiai követelményrendszernek való megfele-**

lés további erősítése és a gondolatok cseréjét biztosító, egymást segítő, más tudományos munkája iránt érdeklődő szakmai-tudományos légkör elmélyítése. Ide tartozik a tudományos utánpótlás tervszerűbb nevelése, a tudományos pályakezdő fiatalok problémáinak megoldásában való intenzívebb közreműködés feladata is. Fontos tennivaló még: a kutató állások létesítésének szorgalmazása, különösen a társadalomtudományi karokon, valamint a képzett segédtervezőkkel való ellátottság növelése. Továbbra is tervszerűen ösztönözni kell oktatóinkat a tudományos fokozatok megszerzésére.

A fenti feladatok megoldása nem könnyű, de olyanok, melyeknek megvalósítása nagy mértékben előrelendíti a KB tudománypolitikai határozatának megvalósítását egyetemünkön. Ez a cél vezette értékelő munkájában a pártbizottságot is. **A cél valósággá azonban csak akkor válik, ha nem csupán a párt és az állami vezetés — az azt segítő összegyűtemi Tudományos Tanács, valamint kari bizottságok — hanem valamennyi oktató részt vesz e munkában,** vállalja azokat a nehézségeket, amelyek jelentkeznek a tudományos munka tervezésével, koordinálásával, értékelésével, az anyagi támogatás differenciált elosztásával kapcsolatban.

DR. PAPP IGNÁC
egyetemi docens
az MSZMP JATE V. B. tagja

Gyakorlás

Pillanatkép a főiskolai gyakorló iskolából. Karácsonyi Éva tanárjelölt az olvasást gyakoroltatja kis tanítványával. (Gergey Gyula felvétele)

XII.
év-
folyam
5.
szám

1974.
április
8.

- * Ifjúsági parlament
- * Kollégiumi napok
- * Egyetemes nevetés
- * Medikusok versengése

Korszerű oktatás — képzett tanárok

Napjainkban verseny van az egyetemek között. A szabad pályázási rendszer következményeként az a diplomás hallgató élvez előnyt, akinek az alma mater „korszerűbb diplomát” adott. Nézzük meg, hogy vajon a Természettudományi Kar végzős fizika-kémia, illetve biológia-kémia szakos hallgatói keresett diplomához jutnak-e, ha eleget tesznek majd a komplex állami vizsga követelményeinek.

Dr. Rácz Fodor Benő, az Általános és Fizikai Kémiai Tanszék adjunktusa, aki a tanítás módszertanára tanítja a leendő tanárokat, készséggel állt lapunk rendelkezésére. Kritikus és a probléma gyökeréig ható választai bizonyára segítik majd az intézményt, hogy az imént emlegetett versenyben minél előkelőbb helyet foglaljon el az országos ranglistán.

Korábban tudatosítani...

— *Miben látja a jelenlegi képzés gyengéjét?*

— Napjainkban az egyetemi szakképzés és a hivatásra felkészítés metodikája csupán a negyed- és ötödévre korlátozódik. Véleményem szerint, korábban kellene tudatosítani a hallgatókat, hogy ők tanárok lesznek, nem pedig kutatók. Időben kellene kiszűrni azokat, akik nem alkalmasak a pedagógusi pályára, mert nem minden kiváló végző jó tanár. Bár az úgynevezett alapozó tudományok — pszichológia, pedagógia — a korábbi évfolyamok tantervében szerepelnek, de ezeket nem tekintik megfelelő súlyúnak. Kampányszerűen, jószerint csupán az osztályzatért tanulják hallgatóink.

— *Az utolsó két évfolyamot, mint a hivatásra felkészítés utolsó állomását említette. Vizsgáljuk meg közelebbről e kulcsfontosságú évfolyamok tananyagát!*

— A IV. évesek módszertani előadásainak száma mindössze egy. Az I. félévben a klasszikus, a II. félévben pedig a korszerű oktatási módszerekkel ismerkednek meg. Ez utóbbi technikai-gépi feltétele azonban alapos korszerűsítésre szorul egyetemünkön. Napjainkban az audiovizuális oktatás megfelelő műszerezettség — alapkövetelmény. A Bolyai-laboratórium albréteként való használata és a gyenge színvonalú eszközellátottság eredményeként a hallgatók manuális rutinja kétségbeesítő. A módszertani laboratóriumi gyakorlatok során a közeljövő tanárai azon kísérleteket gyakorolják, amelyet majd az órákon is el kell végezniük. A dialektikus bemutatás tehát fontos. Ügyetlenkedéseik láttán, önkéntelenül is az a színi növendék jut eszembe, aki a vizsgaelőadáson elfelejti a szöveget. Az utolsó előtti évben tíz óra hospitálás is szerepel az órarendben...

„Örökzöld” téma

— *És a döntő fontosságú V. évben?*

— A 10—10 óra tanítási gyakorlat mellett sokat hospitálnak és heti 1 órában szemináriumon vesznek részt hallgatóink. Ezen az órákon számolnak be egy-egy aktuális oktatáspolitikai, ta-

nítási-gyakorlati problémáról. Az osztályozás kérdése „örökzöld” téma. Tudatosítani szeretnénk velük; a numerikus kalkulusz csupán eszköz, ami nélkül lehet, sőt kell is oktatni.

— *A jelenlegi módszer tehát tökéletesítésre, finomításra szorul. Véleménye szerint, mi lenne a kibontakozás útja?*

— Az integráció szükségszerűen vetődik fel. A célirányos integrációnak azonban maximálisan gyakorlatcentrikusnak kell lennie. Az I. és II. évben a szaktudományi specifikumok gerincét kellene lefedtetni, mégpedig a kémia aspektusából. Ezt a bázisanyagot kellene azután didaktikusan feldolgozni a legkorszerűbb módszerekkel. Ehhez kellene az oktatási-technikai berendezések, valamint a tanszékek együttműködése a közös oktatási programban.

Sokak véleménye: a komplex szemléletet a hallgatóknak önmagukban kell kialakítaniuk. Az én álláspontom: az individualizált tanszéki követelmények mellett nem várható el a szintézis, még akkor sem, ha minden előadó magáévá tenné az integrált oktatás követelményét.

Közös fórum hiánya

— *A tanárjelöltek első szárnypróbálgatásának szintere a gyakorló iskola. Indokolt tehát a kérdés: milyen az egyetemmel való kapcsolata?*

— A gyakorló iskola jelen körülményei miatt csak részben tudja betölteni azt a fontos funkcióját, hogy a végzés előtt álló tanárjelölteket optimális viszonyok között vezesse be a gyakorlatba. Hangsúlyoznám az optimális viszonyokat, tehát a kifűnően felszerelt tágas tanuló laboratóriumokat, ahol mindazon elvek és paraméterek, amelyekkel a hallgató elméletileg már megismerkedett, maradéktalanul tudnak érvényesülni az oktatás folyamataiban. Így egy-egy gyakorlóóra eredményességét avagy eredménytelenségét jobbra csak szubjektív tényezőkre vezethetnénk vissza. Ami a szakvezető tanárok és jelöltek viszonyát illeti; lehetne — hallgatói vélemény — sokrétűbb és intenzívebb az idősebb kollégák segítségnyújtása, de amit különösen igényelnének a hallgatók, az egy közös fórum létrehozása lenne, amelynek keretében az egyetemi oktató, a szakvezető és a jelölt közösen beszélne meg a nehézségeket — fejezte be nyilatkozatát Rácz Fodor Benő.

„A kréta manapság annyit ér az oktatásban, mint egy kémcsővel harcolni a rák ellen”. A korszerű audiovizuális oktatás három komponense — az individuális képzés, a szemináriumi jellegű feldolgozás és a szintézis-előadás — nélkülözhetetlenek sőt feltételezik egymást. A korszerű feltételek biztosítása az egyetemek feladata, de... De nincs az a csodálatos módszer vagy eszközkészlet, amely az egyéni tanulást, a diplomáért való áldozatvállalást helyettesítené. A legkorszerűbb oktatástechnológia is csak azt vállalhatja magára, hogy az egyéni erőfeszítéseket célszerűvé, ésszerűvé és ökonomikussá teszi. Más lapra tartozik, hogy ezt azonban **feltétlenül** meg kell tennie.

THEKES ISTVÁN